

Karl Hallding, SEI: Världen står vid ett vägskäl – fyra geopolitiska scenarier

31 maj, 2021

ETT ÅR MED PANDEMI - HUR HAR FRAMTIDEN ÄNDRATS?

Coronapandemin har drivit fram helt nya globala beteenden och drivit på redan pågående förändringsprocesser. Nu är det mycket som står och väger. SEI-forskaren Karl Hallding presenterar troliga och tänkbara globala framtidsscenarioer baserade på forskningsprogrammet Mistra Geopolitics, där Futurion medverkade som experter. Hållbarhet pekas ut som den viktigaste frågan framåt.

Karl Hallding

Framtiden stakas alltid ut genom en kombination av mer eller mindre förutsägbara händelser. För ett år sedan inledde vi inom forskningsprogrammet Mistra Geopolitics tillsammans med Försvarshögskolan ett stort projekt för att skapa en djupare förståelse för hur coronapandemin de kommande tre åren skulle kunna påverka utvecklingen av den globala spelplanen. I samarbete med en panel av 25 experter från vitt skilda områden identifierade vi 30 omvärldsfaktorer som var och en skulle kunna utvecklas i olika riktningar. Vi lät sedan nästan 250 beslutsfattare från näringsliv, stat, civilsamhälle och forskning bedöma sannolikheten för vilken riktning dessa skulle kunna ta.

Ur kombinationen av det beslutsfattarna bedömde vara mer troliga utvecklingslinjer och det de uppfattade som mer ovisst framträder en karta över framtiden, en berättelse där vissa utvecklingsvägar framstår som tydligare, medan andra är mer tvetydiga med en ovisst utveckling.

De tydliga utvecklingslinjerna

- I kölvattnet av coronapandemin sker ett gradvis sönderfall av det normbaserade internationella samarbete som vuxit fram sedan andra världskriget. Dominerande globala aktörer försöker utvidga sina intressesfärer. Genom offensivt och aggressivt geoekonomiskt agerande

stärker Kina den alltmer självsäkra och delvis konfrontativa globala hållning som inleddes i och med president Xi Jinpings makttillträde 2013.

- Pandemins snabba globala spridning i kombination med dess omfattande påfrestningar på både individ och samhälle ger nationalstaten en allt större betydelse. Ofta genom ett alltmer autoritärt styre, men i många länder också genom demokratisering och ett förstärkt samhällskontrakt.
- Belastningarna på den reala ekonomin, företag och arbetsmarknad ökar de globala klyftorna. Länder med goda statsfinanser förmår hantera pandemin och samtidigt finansiera återstartsåtgärder som kan stärka positionen in en förändrad global ekonomi. Fattiga länder riskerar skuldfällor som kan driva fram kortsiktiga politiska beslut och oönskade beroenden till andra makter.
- Kraftigt varierande kapacitet att hantera Covid-19 gör olika länder och samhällsgrupper olika sårbara. Detta leder till ökande polarisering och politisering av samhällsklimatet och skapar grogrund för utbrett missnöje, öppna samhällskonflikter, växande hat och utveckling av parallellsamhällen.
- Hållbarhet och klimatomställning blir allt viktigare på många nationella och kommersiella agendor, men utvecklingen är splittrad och många länder släpar efter.

Alternativa scenarier

Inom ramen för den övergripande berättelsen kan man skönja ett antal mer eller mindre ovissa utvecklingar, så kallade scenarier. Scenarierna nedan representerar fyra signifikant olika tänkbara framtider, som framträder från kombinationer av de omvärldsfaktorer som ansågs viktigast men samtidigt mest ovissa i beslutsfattarnas enkätsvar.

Reconnected: Coronapandemins dramatiska direkta och indirekta effekter på det globala samhället driver fram en förnyad transatlantisk länk med syfte att återskapa ett fungerande internationellt samarbete med fokus på hållbar återuppbyggnad.

Fragmented: Rädsla för återkommande vågor av nya större muterade coronavirusutbrott i kombination med växande globala spänningar höjer murarna mellan länder och undergräver det globaliserade samhället i en alltmer konfliktfylld värld.

Reconfigured: USA och EU blir alltmer upptagna av interna konflikter vilket ger utrymme för tillväxtekonomier och kraftfulla teknikföretag att spela allt viktigare roller på den globala scenen.

Conventional: Demokratierna i den industrialiserade världen visar sig socialt och ekonomiskt robusta att navigera ut ur pandemin och säkra en återgång till en världsordning som liknar den från perioden före pandemin.

Ett vägskäl

Coronapandemin har drivit fram helt nya globala beteenden och drivit på redan pågående förändringsprocesser. Ett drygt år efter att Covid-19 började breda ut sig kan en delvis ny värld skönjas. Samtidigt står fortfarande mycket och väger.

Frågan om hållbarhet var den omvärldsfaktor som i enkätsvaren ansågs vara mest betydelsefull för den framtida utvecklingen. Den imponerande raden av globala ledare som framträdde vid Joe Bidens digitala klimattoppmöte i april gav eko till den betydelse som den globala klimatfrågan har fått under det gångna året. Samtidigt pekar *Reportrar utan gränsers* pressfrihetsindex på dramatiska försämringar under covidåret, med färre än 50 länder som nu anses ha tillfredställande pressfrihet.

Under förevändning att främja klimat- och hållbarhetssamarbete har det gångna decenniet visat på obehagliga tendenser till kompromissvilja om grundläggande normer. Ett behov av mer auktoritärt ledarskap har ibland framhållits som lösningen för den omställning som krävs och totalitär politik trivialiseras ofta från ett hållbarhetsperspektiv.

Världen står vid ett vägskäl. Kan vi ta oss an de globala ödesfrågorna och samtidigt upprätthålla de grundläggande normer och värderingar som väglett den globala utvecklingen det senaste halvsekle?

Karl Hallding är Senior Research Fellow vid [Stockholm Environment Institute, SEI](#), och forskar om geopolitik och hållbar utveckling. Följ honom på [@khallding](#).